

'Ik heb inmiddels ontdekt hoe WREED het echte leven kan zijn'

Interview met avonturier en tv-presentator Bear Grylls

Hij werd wereldwijd bekend door de Discovery-serie 'Ultimate survival' en komt nu met de opvolger, 'Escape from hell'. Bovendien is zijn autobiografie net uit. Redenen genoeg om overlevingskunstenaar Bear Grylls eens te vragen wat hem eigenlijk bezielt.

Tekst: Anne Loyen

De meeste mensen zullen Bear Grylls kennen van zijn televisieserie *Ultimate survival*, waarin hij op een voor hem onbekende locatie wordt gedropt en de weg naar de beschaafde wereld moet zien te vinden. Hij worstelt zich door het ruige landschap, doet regelmatig een setje push-ups om warm te blijven en stopt met gezonde tegenzin het ene na het andere insect in zijn mond – want “die zitten vol met eiwitten!” Het is dan ook een vreemde gewaarwording om diezelfde Bear Grylls voor een interview te ontmoeten in een chic hotel in een zo mogelijk nog chiquere wijk in het centrum van Londen. De aanleiding voor het gesprek is tweeledig. Niet alleen verscheen onlangs zijn autobiografie *Modder, zweet en tranen*; op 28 november begint op Discovery Channel ook zijn nieuwe serie *Escape from hell*. De man die op televisie geen moment stil lijkt te staan, zit nu relaxed te vertellen over zijn leven, over de beklimming van de Mount Everest, en over datgene wat hij als zijn ultieme avontuur ziet.

Op televisie kom je over als een enorm energieke man. Hoe vind je de rust om aan een boek te werken?

“Ik heb drie zoontjes en wilde niet steeds zitten schrijven als ik thuis was. Dus heb ik het hele boek in het vliegtuig geschreven. Tijdens lange vluchten, waarvan ik er heel veel maak. Het is ongelooflijk hoe snel de tijd gaat als je aan het schrijven bent! Uiteindelijk heeft het hele proces ongeveer een jaar gekost – zo'n honderd vluchten in totaal.”

Het boek heet 'Modder, zweet en tranen'. Kun je vertellen over de modderigste, zweterigste en 'tranerigste' momenten in je leven?

“Heel veel van mijn avonturen zijn modderig. Als kleine jongen wilde ik de haven bij mijn huis oversteken en kwam ik vast te zitten in drijfzand. In het leger was ik talloze malen gecamoufleerd met modder. En tijdens de opnames van *Ultimate survival* zit ik eigenlijk constant onder de modder. Zweet is belangrijk omdat het onlosmakelijk verbonden is met avontuur. Of het nou de selectieprocedure voor een militaire elite-eenheid of het beklimmen van de Mount Everest betrof, het ging altijd met veel zweet gepaard. En dan de tranen. Voor elk hoogtepunt in het leven is er ook een dieptepunt. Ik probeer eerlijk te zijn over die worstelingen en moeilijke tijden. Toen ik mijn rug brak bijvoorbeeld, of bij het overlijden van mijn

vader. Maar ook op de Everest, vanwege de mensen die daar zijn omgekomen. Tranen horen nou eenmaal bij het leven.”

In 1998 stond je op 23-jarige leeftijd als een van de jongste klimmers ooit bovenop de Mount Everest. Welk woord zou je gebruiken om die expeditie te beschrijven?

“Ontnuchterend. Het is een hele grote, hele oude berg en ik denk dat je geluk hebt als je er levend vandaan komt. Je gaat er inzien dat je niet zo sterk bent als je soms denkt.”

Zou je de Everest nu nog gaan beklimmen?

“Dat hangt denk ik af van de levensfase waarin je je bevindt. Het risico om er het loodje te leggen was destijds één op zes. Ik had nog geen kinderen en was bereid dat risico te nemen. Maar nu zou ik het niet zomaar weer doen.”

Wat zou je doen als een van je zoons je ooit vertelt dat hij de Everest wil beklimmen?

“Als eerste zou ik zeggen: je bent niet goed bij je hoofd! Maar als hij vastbesloten is om het toch te doen, dan ga ik met hem mee om te zorgen dat hem niks overkomt. Hopelijk heb ik ze tegen die tijd alles geleerd wat ik ze kan leren, en weten ze hoe ze voor zichzelf moeten zorgen.”

In het boek schrijf je: “Met technologie kun je een man op de maan zetten, maar niet op de top van de Everest krijgen.” Heb je daar een verklaring voor?

“Dat het nu nog niet kan, heeft te maken met de hoogte. Helikopters kunnen niet zo hoog komen, het weer rond de top is onvoorspelbaar, en het menselijk lichaam is niet gemaakt voor deze hoogten. Maar er komt een moment dat helikopters wel zo hoog kunnen vliegen en dat mensen er een miljoen dollar voor overhebben om op de top van de Everest te staan. Net zoals dat nu al kan met de noord- en de zuidpool. Maar dan is de magie wel weg. Het gaat om de inspanning. De Everest belooft diegenen die geduldig en volhardend genoeg zijn en maandenlang willen zwoegen om de top te bereiken.”

Steeds meer plekken op aarde worden beter bereikbaar en toegankelijk voor een breder publiek. Wat betekent dat voor toekomstige avonturiers?

“We zullen altijd nieuwe avonturen beleven, want zo zit de mens nu eenmaal in elkaar. Toen iemand voor het eerst de mijl binnen vier minuten liep, betekende dat niet het einde van dat onderdeel binnen de atletiek, maar juist het begin. Er zijn steeds weer grenzen om te verleggen. Neem het verkennen van

de ruimte. Maar ook een groot deel van de aarde is nog altijd onontdekt. De meeste mensen realiseren zich dat niet. Ik ben in een paar geweldige wildernissen geweest waar nog nooit iemand was geweest. Ik vind het fantastisch dat er ook nu nog steeds plekken zijn waarvan je bijna zeker weet dat niemand er ooit een voet heeft gezet.”

Over de ruimte gesproken: zou je daar ook heen willen?

“Ik ben behoorlijk nieuwsgierig en het is een verleidelijk idee. Maar toen ik het er met mijn vrouw over had, zei ze: ‘Kunnen we alsjeblieft ergens anders over praten?’ Toch sluit ik het niet uit...”

Je nieuwe tv-serie heet ‘Escape from hell’. Waar gaat die over?

“We reconstrueren de ongelooflijke verhalen van mensen die verdwaald raakten in de wildernis en daar zomaar hadden kunnen omkomen. Maar ze overleefden het; ze ontsnapten uit die hel. Het gaat om gewone mensen die een verkeerde beslissing namen en daardoor in een nachtmerrie terecht kwamen. We laten zien wat ze in de betreffende situatie goed hebben gedaan, wat ze beter hadden kunnen doen, maar ook wat ze doorstaan hebben: de emoties, de hoogtepunten en de dieptepunten. Veel van deze mensen hadden er naderhand nooit meer over gesproken. Dat maakt het heel emotioneel en persoonlijk. In de serie zie je de realiteit van het overleven: je bent nat en koud, je hebt honger en pijn, en er is vooral veel onzekerheid. Je wordt geconfronteerd met een langzame, slepende dood en je bent bang dat je je familie nooit meer terug zal zien.”

Denk je dat jij alle situaties uit de serie had overleefd?

“De waarheid is dat een heleboel mensen, inclusief ikzelf, de meeste situaties niet zouden hebben overleefd. Een groot deel van de mensen die we hebben gesproken, hadden het ook niet gered als ze niet waren gevonden. Als je in de woestijn verdwaald bent, maakt het niet uit hoe groot, moedig of sterk je bent; als je geen water hebt, ga je dood. De meeste verhalen gaan over mensen die werden gered toen ze zich op het randje van de dood bevonden. Ze hadden geluk. In dat opzicht ben ik absoluut veranderd in de loop der jaren. Vroeger twijfelde ik er niet aan dat ik alles zou overleven. Maar des te langer ik dit werk doe en des te meer ik meemaak, des te minder ik daar zeker van ben. Terwijl mijn *skills* zijn verbeterd. Ik heb inmiddels ontdekt hoe wreed en onvergeeflijk het echte leven kan zijn.”

Wat wil je bereiken met je televisieseries?

“Ik wil mensen vooral aanmoedigen om het leven met beide handen vast te grijpen, om ervoor te gaan, en laten zien dat je niet bang moet zijn om je dromen waar te maken. Als sommige van mijn avonturen

of vaardigheden ze kunnen inspireren, dan is dat fantastisch! Ik hoop dat mensen eropuit zullen trekken en de wereld gaan verkennen, want dat is en blijft een geweldige plek.”

Welke expedities staan er nog op je verlanglijstje?

“Een heleboel. Dit jaar zijn we vooral druk geweest met filmen, maar in januari ga ik er een maand tussenuit om als allereerste in de winter om Groot-Britannië heen te varen in een RIB, een *rigid inflatable boat*. Het is een van onze Bear Grylls RIBs, die trouwens in Rotterdam worden gebouwd. Supercoole boten! We werken daarvoor samen met het Nederlandse bedrijf Madera. Zij maken militaire RIBs en wij hebben met hen een civiele variant ontworpen. Kogelwerende brandstoftanks, met schuim gevulde drijvers van aluminium – technologisch gezien behoorlijk *over the top* allemaal. Het varen met zo’n boot belooft heel leuk te worden.”

Wat is je ultieme avontuur?

“Een goede vader zijn, denk ik. Echt. Ik heb zo veel geluk gehad en al zo veel avonturen mogen beleven. En we hebben ook nog zo veel expedities op de planning staan, dus wat dat betreft zit het wel goed. Maar voor mij is mijn gezin het grootste avontuur; proberen een goede echtgenoot en vader te zijn. Ik kan niet wachten om met de jongens op avontuur te gaan. Ik zou ze bijvoorbeeld graag willen meenemen naar de Mount Everest, om ze de berg van onderaf te laten zien. Van die dingen. Dát is mijn ultieme avontuur.”

Anne Loyen is wetenschapsjournalist. Voor dit artikel gebruikte ze de volgende literatuur:

- Bear Grylls: *Modder, zweet en tranen. De autobiografie* | Luitingh (2013)

Kader: Wie is Bear Grylls?

Het leven van de in 1974 geboren Edward Michael ‘Bear’ Grylls leest als een spannend jongensboek. Na een extreem strenge selectie was hij drie jaar lang lid van de Special Air Service (SAS), een elite-eenheid van het Britse leger. Als hij in 1996 bij een parachute-ongeluk zijn rug breekt, besluit hij een oude droom op te pakken en de Mount Everest te beklimmen. Twee jaar later staat hij op 23-jarige leeftijd als een van de jongste klimmers ooit op de top. Zijn televisiecarrière begint met een deodorantreclame. Inmiddels is hij wereldwijd bekend door zijn programma *Ultimate survival (Man vs. wild)*.